

Nasilje nad osebami z invalidnostmi

Nasilje in invalidnost¹ sta temi, o katerih neradi govorimo in se kot družba z njima neradi ukvarjamo. Obe temi zaznamujejo številni stereotipi in predsodki, ki že desetletja vztrajajo v družbi. Če je postal problem nasilja nad ženskami in otroki v zadnjih petnajstih letih bolj javna tema, tega ne moremo reči za problem nasilja nad osebami z invalidnostmi, ki ostaja še naprej skrit in prezrt. Razlogi za to so številni in so prisotni na različnih ravneh. Eden izmed pomembnejših je gotovo ta, da država nima podatkov o nasilju nad osebami z invalidnostmi, saj le teh ne zbira sistematično (npr. policija, centri za socialno delo, zdravstvo, nevladne organizacije itd.). Zaradi tega se zdi, da programov pomoči in podpore za osebe z invalidnostmi ne potrebujemo oz. da le teh ni potrebno razvijati. Nasilja nad osebami z invalidnostjo ne prepozna niti večina invalidskih organizacij.

Veliko težavo za osebe z invalidnostmi predstavlja problem dostopnosti do programov podpore in pomoči (grajene oz. fizične ovire, komunikacijske ovire idr.) in pomanjkanje programov pomoči za žrtve nasilja, ki bi upoštevali specifične potrebe uporabnic in uporabnikov glede na njihovo invalidnost.

Poleg razlogov, ki so prisotni pri ženskah, žrtvah nasilja, da težko poiščejo pomoč (strah, sram, krivda, upanje, da se bo povzročitelj spremenil, ohranitev družine itd.), so pri žrtvah z invalidnostmi prisotni tudi drugi: izolacija in izključenost iz socialnih stikov, nedostopnost informacij, fizična odvisnost od osebe, ki povzroča nasilje, omejene možnosti za sporazumevanje in gibanje, pomanjkanje prilagojenih bivalnih prostorov itd. Tako se številne žrtve z invalidnostmi znajdejo v situaciji, ko sploh ne morejo poiskati pomoči.

V okviru mreže programov v socialnem varstvu sta na voljo dva programa, ki omogočata umik osebami, ki so gibalno ovirane (uporabljajo opornice ali invalidski voziček) in doživljajo nasilje. Programa izvajata Društvo gibalno oviranih invalidov Slovenije Vizija in Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

Ljudje pogosto mislijo, da invalidi ne morejo biti žrtve nasilja ravno zato, ker so invalidi in kot taki nemočni in potrebni skrbi, po drugi strani pa, da so tako težavni, da ni čudno, da njihovi »skrbniki/ce« oz. »negovalci/ke« postanejo nasilni. Med ljudmi je še eno napačno prepričanje, da je za osebe z invalidnostmi dobro poskrbljeno, saj za njih skrbijo institucije in za to delo usposobljeni ljudje, zato zlorabe niso možne. Uradnih podatkov o številu oseb z invalidnostmi v Sloveniji ni, na podlagi različnih evidenc je ocena, da je oseb z invalidnostmi med 12-13%. Podatkov o tem, koliko izmed njih doživlja nasilje nimamo, domači in tuji podatki pa nakazujejo, da je ta številka še višja kot pri ostali populaciji, da je tveganje večje za ženske in da se nasilje dogaja tako znotraj družine kot tudi v institucijah.

Pomembno je, da se začne družbena razprava o tej temi in se prekine molk, ki prispeva k nevidnosti ljudi z invalidnostmi. Nujno je, da država prevzame svoj del odgovornosti in začne zbirati sistematične podatke o nasilju nad osebami z invalidnostmi ter vlagati v razvoj programov podpore in pomoči za osebe z invalidnostmi, ki doživljajo nasilje.

Priloga: Karmen Fras, Društvo gibalno oviranih invalidov Slovenije Vizija

¹ V Sloveniji je v uporabi več terminov: invalid, invalidna oseba, oseba z invalidnostjo, oseba s hendikepom, hendikepirana oseba, ovirana oseba, oseba z oviro in da sem se odločila za uporabo besede oseba z invalidnostjo, ki jo uporabljamo tudi na našem Društvu gibalno oviranih invalidov Slovenije Vizija. Beseda invalidnost in invalid sta zelo široka pojma, ki vključujeta zelo heterogeno skupino ljudi. Konvencija o pravicah invalidov definira invalide kot osebe z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzornimi okvarami, ki v povezavi z različnimi ovirami lahko onemogočajo njihovo polno in učinkovito sodelovanje v družbi. V prispevku sem se glede na delo našega društva nekoliko bolj osredotočila na ljudi z gibalno oviro, čeprav navedeno velja tudi za ljudi z drugimi vrstami invalidnosti.

